



Wij in de Wijk 3

Werken aan sociale samenhang in buurten en wijken



Woord vooraf



Inleiding



Colofon



Woord vooraf

Hoe bereik je dat in wijken, buurten en streken mensen prettig samenleven en naar elkaar omkijken, ook naar medebewoners in een kwetsbare positie?

In het project Wij in de Wijk zoekt Movisie naar antwoorden op deze vraag. Onlangs publiceerden we een derde casusbundel, Wij in de Wijk 3, met een beschrijving van negen initiatieven, overal in het land.

Nadruk op bonding

In de vorige twee bundels Wij in de Wijk 1 en 2 zetten we bridging sociaal kapitaal centraal: het slaan van bruggen naar andere groepen en individuen. Dit jaar focusten we ons met Wij in de Wijk 3 op initiatieven die zijn gericht op bonding: het samenbinden van mensen die zich in elkaar herkennen of een bepaald belang delen. De reden is dat wij in ons project Wij in de Wijk steeds vaker de positieve kanten van bonding ontdekten. Waar mensen elkaar kunnen opzoeken op basis van wat ze bindt, wordt het contact makkelijker, is er sneller begrip en herkenning. De beschutting van de eigen, herkenbare groep is voor menigeen zelfs noodzaak om staande te blijven. En het blijkt voor velen een basis voor persoonlijke groei en ontwikkeling, waardoor men beter zijn plek weet te

vinden in buurt en wijk én overbruggende contacten met anderen kan maken. Anders gezegd: bonding is in veel gevallen zelfs een voorwaarde om te komen tot bridging, het slaan van bruggen naar andere groepen en individuen.

Aparte hoofdstukken

Naast de verzamelbundel Wij in de Wijk 3, met negen casussen, een inleiding en een reflectie, brengen we de casussen deze keer ook als losse hoofdstukken uit. Hiermee beantwoorden we aan de vraag die betrokkenen van enkele initiatieven ons hebben gesteld. Bovendien hopen we met een gerichte verspreiding in gemeente en regio waar ze worden uitgevoerd, extra aandacht te genereren voor deze waardevolle en leerzame initiatieven. Het voorliggende hoofdstuk beschrijft Stichting POLKA in Den Haag.

In 2022 trekken we opnieuw het land in, op zoek naar initiatieven die linksom of rechtsom bijdragen aan het versterken van de sociale cohesie in buurten en wijken. Het resultaat zullen we opnieuw samenbrengen in een bundel, waarmee we ons project Wij in de Wijk afsluiten.

Judith Jansen, projectleider van Wij in de Wijk

Woord vooraf ►

Inleiding ►

Colofon ►

Inleiding

Over het belang van zelforganisatie

Het afgelopen jaar zijn we in het kader van het meerjarige programma Wij in de Wijk voor de derde keer met ons Movisie-team door Nederland gereisd en hebben we opnieuw initiatieven bezocht en beschreven waarin mensen zich met elkaar verbinden. Heel uiteenlopende mensen en situaties zijn we weer tegengekomen.

Terwijl we de verschillende plekken bezochten, werden we door een aantal rapporten van adviesraden gesterkt in de overtuiging dat plekken van verbinding ertoe doen. Onlangs publiceerde de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS) de studie *Ruimte maken voor ontmoeting* (2021), terwijl de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) een jaar eerder het advies uitbracht *Toegang tot de stad*, waarin ze publieke voorzieningen 'de sleutel' noemden voor goed functioneren in een stedelijke omgeving. In hetzelfde jaar publiceerde de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) haar beleidsadvies *Samenleven in verscheidenheid. Beleid voor de migratiesamenleving* (2020), waarin opnieuw werd gewezen op het grote belang van een publieke sociale infrastructuur die mensen de kans geeft elkaar te ontmoeten.

Maar ontmoeten was dit jaar net als vorig jaar geen vanzelfsprekendheid. De COVID-19-pandemie legde beperkingen op aan onze fysieke contacten met anderen, hoe vluchtig die soms ook zijn. Gelukkig ontdekten we de mogelijkheden van buitenruimten. Het bankje werd opeens een centraal ontmoetingspunt. Inmiddels lijkt

de anderhalvemetersamenleving naar de achtergrond te verdwijnen en mogen er weer handen worden geschud. Tot opluchting van velen die afhankelijk waren van het buurthuis, de sportkantine of het zaaltje bij de kerk voor hun contacten.

De coronamaatregelen om het virus in te dammen zorgden niet alleen voor fysieke scheidingen, maar legden ook scheidslijnen bloot tussen groepen voor- en tegenstanders van vaccinatie. We werden ons binnen Movisie bewust van scheidslijnen tussen groepen die zich niet of maar moeizaam met elkaar laten verbinden. We hoorden vorig jaar in de leersessies met actieve inwoners, sociaal professionals, gemeentelijke beleidsmakers en experts dat er veel lokaal ongemak is over groepen die zich afschotten in een wijk en dat 'inclusie' het nieuwe adagium is binnen gemeenten. Er is angst voor polarisatie en terugtrekgedrag. Inclusie - leerden we - drukt het ideaal uit dat iedereen voor iedereen moet openstaan en in principe bereid moet zijn zich met anderen te verbinden. Aan het einde van deze derde reeks Wij in de Wijk-casussen concluderen we dat deze invulling van inclusie niet aansluit bij de alledaagse realiteit van het samenleven in wijken en dorpen.

De realiteit van alledag is dat gelijkgestemden of groepen die op elkaar lijken of iets delen zich graag met elkaar omringen. Die behoefte lijkt in tijden van superdiversiteit, globalisering en technologisering eerder versterkt dan afgezwakt te worden. In

Woord vooraf



Inleiding



Colofon



een complexe en voor velen onzekere wereld zoek je steun bij mensen die tot op zekere hoogte op jou lijken en waar je je veilig en vertrouwd bij voelt. Anders gezegd: in de casussen van onze derde reis staat de meerwaarde van 'bonding' centraal. Reis in deze derde bundeling met ons mee naar Groningen, Ede, Oss, Cranendonck, Delfgauw, Wageningen, Utrecht Zuilen, Den Haag en online ontmoetingsplek HolyBe.

We berichten over initiatieven die juist bijdragen aan een inclusieve wijk door een plek te bieden aan (kwetsbare) inwoners die op elkaar lijken. Het is iets diepmenselijks om gelijken op te zoeken, zoals stadssocioloog Beate Volker zegt. Het Engelse spreekwoord 'birds of a feather flock together' drukt dat mooi uit. Met name kwetsbare inwonersgroepen hebben deze plekken nodig waar ze veiligheid en herkenning ervaren in een omgeving die hen vaak stigmatiseert. Zonder deze plekken lopen zij mensen met soortgelijke kenmerken of achtergrond niet tegen het lijf, waardoor iets noodzakelijks als een 'thuis' waar je saamhorigheid ervaart buiten bereik is. Een inzicht dat we ook al opdeden bij eerdere casusbundels, maar waar we nu voluit de spotlight op zetten in een tijd van een groeiende kloof tussen kansarme en kansrijke wijken. Iets waar 15 burgemeesters van grote steden recent aandacht voor vroegen in hun manifest [Dicht de kloof](#). Wil een gemeente inclusieve wijken realiseren, dan betekent dat over de schroom of angst heenstappen om niet iedereen tegelijk te bedienen bij één activiteit. Zonder daarbij uit het oog te verliezen dat sommige groepen zich ook ten koste van elkaar kunnen verbinden.

We staan daarbij ook stil bij het aanwezige bridging en linking sociaal kapitaal, omdat de mensen die op deze plekken onder elkaar willen zijn vaak niet hun deuren sluiten voor de buitenwereld. We zagen dat juist een sterke thuisbasis leidt tot open deuren en daarmee tot meer empowermentkansen. Mensen pendelen dan

tussen gelijkgestemden en anderen en instanties, tussen vertrouwd en nieuw, maar het begint bij mensen die op je lijken.

Soms is leeftijd de verbindende achtergrond of een land van herkomst, zoals in het geval van stichting Asha dat zich richt op Hindoestaanse ouderen (Utrecht Zuilen) of POLKA, een plek van saamhorigheid voor Poolse vrouwen in het Haagse stadsdeel Segbroek. Soms zijn het simpelweg de buurtgrenzen die mensen binnen- en uitsluiten. KenHem Communities in Ede en Buurtpreventieteam Cranendonck zijn daar voorbeelden van. Of is het de dreiging van wegvallend woongenot dat buurtbewoners aaneensmeedt, zoals in het geval van Tegenwind Stijbeemden in Oss. In het geval van duurzaam wooncomplex Het Carré in Delfgauw is een ecologische spirituele levenshouding een verbindende factor, zoals dat ook voor een belangrijk deel het geval is bij Thuis Wageningen. Online platform HolyBe biedt een warme emancipatie plek voor christelijke LHBTI-jongeren. Ook huisregels van een buurthuis kunnen bepaalde groepen insluiten (en uitsluiten). Voor bezoekers van De Oude Bieb in Groningen is de koffie en thee gratis. Het zorgt ervoor dat de drempel laag is voor mensen met een kleine beurs. Die groep tref je daar dan ook in meerderheid aan.

We ontdekten kortweg gezegd in deze derde ronde van Wij in de Wijk het belang van zelforganisatie als belangrijke bouwsteen van een lokaal inclusief beleid. Met de inkijkjes in de 9 wijkinitiatieven en de bijbehorende overkoepelende inzichten hopen we actieve inwoners, sociaal professionals en gemeentelijke beleidsmakers te inspireren om niet te streven naar inclusieve activiteiten, maar naar inclusieve wijken.

Woord vooraf



Inleiding



Colofon



Stichting POLKA in Den Haag

Een warme, activerende plek voor Poolse vrouwen

Auteurs: Radboud Engbersen en Jolinde Dermaux



[Woord vooraf](#) ▶

[Inleiding](#) ▶

[Colofon](#) ▶

EEN WARME, ACTIVERENDE PLEK VOOR POOLSE VROUWEN



Segbroek, stadsdeel in Den Haag

HET INITIATIEF IN KORT BESTEK

Deelnemers/ betrokkenen

- De Haagse Stichting POLKA steunt Poolse vrouwen bij hun integratieproces. In 2020 bereikte de stichting ondanks corona 850 mensen met fysieke bijeenkomsten en met haar online webinars bijna 100.000 personen.
- De stichting is gevestigd in Wijkcentrum De Regenvalk in de wijk het Regentessekwartier, stadsdeel Segbroek (Den Haag).
- POLKA organiseert bijeenkomsten, lezingen, workshops, webinars over thema's als het Nederlandse onderwijs- en zorgsysteem, huisvesting, arbeidsmarkt en activiteiten gericht op empowerment en persoonlijke groei. POLKA combineert een advies- en informatiefunctie met een gezelligheids- en steunfunctie.
- Meer informatie: www.polkacentrum.nl.

Context van het initiatief

- POLKA is gevestigd in een superdivers stadsdeel (Segbroek) in een superdiverse grote stad (Den Haag).
- Den Haag telt de grootste Polengemeenschap van Nederland, waarschijnlijk ongeveer 40.000 personen. Een deel van hen vestigt zich blijvend in Den Haag, maar stuit op barrières bij het integreren in de Haagse samenleving. Stadsdeel Segbroek is enorm in beweging: voortdurend wisselende bevolking, processen van gentrificering voltrekken zich er, maar je treft er ook ondermijning, illegale activiteiten, dubieuze uitzendbureaus, uitbuiting en huisjesmelkers aan.
- In Segbroek vind je arm en rijk in alle gradaties, veel ondernemers met een migrantenachtergrond (o.a. Poolse supermarkten, nagelstudio's, horeca), een infrastructuur van publieke ruimten, kringloopwinkels, kerken, buurtaccommodaties, maar ook een horeca- en winkelbestand gericht op hippe en sjeke bewoners.
- De Poolse gemeenschap is door (tijdelijke) huisvesting, eigen winkels, schoolgaande kinderen en door activiteiten steeds meer zichtbaar in het stadsdeel aanwezig.

Woord vooraf ►

Inleiding ►

Colofon ►

Het is mei 2021 en we maken kennis met Anna Kowalska (oprichter en coördinator van POLKA) en vrijwilliger Anna Sobczyk-Turek in het Haagse wijkcentrum De Regenvalk aan het fraaie Regentesseplein, onderdeel van het stadsdeel Segbroek. Het is een stralende dag. Nederland is nog steeds in lockdown, maar de terrassen op het plein zijn volgestroomd. In het verlaten wijkcentrum is de ontvangst allerhartelijkst. Later zullen we in De Regenvalk met verschillende bij POLKA actieve vrijwilligers spreken (Magda Wojtecka, Elzbieta Toma, Dorota Wrona), via Teams ook met vrijwilliger Justyna Spychala en met opbouwwerker Joey Hus van de Stichting Voor Welzijn, actief in het stadsdeel Segbroek en nauw samenwerkend met POLKA. De gesprekken maken duidelijk dat POLKA een warme, veilige omgeving biedt aan Poolse vrouwen die hun leven willen opbouwen in Den Haag. POLKA helpt hen daarbij met gezelligheid, gedegen adviezen, workshops én praktische hulp en steun. Samen sta je sterker bij het wegwijs raken in de Haagse samenleving.



De uitdaging

Integratie verbeteren

Anna Kowalska vertelt bij de eerste kennismaking over de totstandkoming en aanleiding tot de oprichting van POLKA. De gemeente Den Haag had haar benaderd mee te denken over de vraag hoe de gemeentelijke dienstverlening aan de Poolse gemeenschap verbeterd kon worden. De gemeente maakte zich zorgen over de integratieproblemen die bij deze groep speelden. Het werd Anna Kowalska snel duidelijk dat er veel óver Polen gesproken werd, maar dat ze zélf niet aan het woord kwamen. Op haar advies kwam er een onderzoek met steun van de gemeente Den Haag. Diepte-interviews werden gehouden met Poolse gezinnen uit Segbroek en met Poolse en Nederlandse experts. Een ervaren Poolse onderzoeker was 'ingevlogen' voor de interviews. Het resulteerde in het rapport *Van bewustwording naar empowerment* (januari 2018).¹

¹ Jaworska-Posila, Bozyslawa en Anna Kowalska, *Van bewustwording naar empowerment*. Onderzoek naar problemen en behoeften van Poolse migranten in Den Haag. In opdracht van de gemeente Den Haag, stadsdeel Segbroek. Den Haag januari 2018.

Het rapport legde bloot dat Polen een diverse en relatief gesloten en vaak zwak geïntegreerde groep vormen in de Haagse samenleving. Daar wilde Anna Kowalska met hulp van de gemeente iets aan doen. Zo ontstond POLKA in 2018. Het initiatief vond onderdak in stadsdeel Segbroek, waar relatief veel Poolse gezinnen wonen. Hoofddoelstelling van POLKA: het integratieproces van Poolse vrouwen en hun gezinnen in de Haagse samenleving verbeteren en versnellen. Dát is de grote uitdaging voor deze maatschappelijke organisatie.

Transnationalen en vestigers

Hier past wel een opmerking over de zeer diverse samenstelling van de Poolse gemeenschap in Den Haag. Er zijn de seizoensmigranten die tussen Polen en Nederland pendelen, dan weer in Den Haag dan weer in Polen verblijven. 'Ooievaars' worden ze wel genoemd, een interessante typering in dit verband, omdat Den Haag de ooievaar in haar stadswapen draagt. Er is een groep transnationale (of binationale) migranten die een

Woord vooraf



Inleiding



Colofon



gevestigde positie op de woning- en arbeidsmarkt hebben, maar sterke banden blijven onderhouden met Polen. Voorts zijn er de 'vestigers' die bewust ervoor hebben gekozen om hun banden met Polen grotendeels los te snijden en voor een toekomst in Nederland hebben gekozen. Ten slotte is er een groep hoogopgeleide arbeidsmigranten die een tijdje in het buitenland willen wonen, maar nog niet goed weten of ze zullen blijven, teruggaan of doormigreren naar een ander land.² POLKA richt zich vooral op de transnationalen en de vestigers, op de vrouwen die hun toekomst en die van hun gezin in Nederland zien liggen. Zij willen thuisraken in de Nederlandse samenleving, maar ervaren drempels en stuiten op barrières. Ze beheersen de Nederlandse taal niet goed en hebben onvoldoende kennis van belangrijke Nederlandse instituties, zoals de zorg, de woning- en arbeidsmarkt, het onderwijs, belastingen. Ze voelen zich bovendien niet altijd welkom. Ze lijden onder stereotypingen over Polen en hebben te maken met werkgevers en uitzendbureaus die hen naar werk bemiddelen dat ver onder hun opleidingsniveau ligt. Drempels liggen ook in henzelf. Veel Poolse vrouwen kampen met minderwaardigheidsgevoelens, waardoor ze niet gemakkelijk op personen buiten de eigen kring af stappen. POLKA richt zich bewust op de groep Poolse vrouwen. Sociologe Anna Sobczyk-Turek legt uit dat Poolse vrouwen meer vooroplopen in het integratieproces. Ze zoeken eerder contacten met andere bevolkingsgroepen in Nederland dan mannen. Bij mannen ligt de focus sterk op hun werk – ze maken langere werkweken, hebben vaak ingewikkelde werktijden (heel vroeg op, nachtdiensten). Maar vrouwen beïnvloeden hun mannen en gezinnen. Ofwel: door POLKA worden indirect ook mannen bereikt. Bovendien: activiteiten van POLKA, zoals de webinars en sommige informatieavonden, worden ook door mannen bezocht.

2 Engbersen, G., *De Poolse arbeider. Migratiepatronen en sociale desorganisatie in het begin van de 21 eeuw*. In: Brinkgreve, C., Van den Haak, M., Van Heerikhuizen, B., Heilbron, J. & Kuipers, G. (red.) *Cultuur en ongelijkheid*. Diemen: Uitgeverij AMB, pp. 228-239.



Het initiatief

Schakel

POLKA wil schakel zijn tussen de Poolse gemeenschap en de Nederlandse gemeenschap en heeft nadrukkelijk niet de ambitie om POLKA te laten uitgroeien tot een Pools cultureel centrum in de hofstad. Anna Sobczyk-Turek: 'Veel Poolse mensen werken in bedrijven waar veel Polen werken en leren dus ook vooral Poolse mensen kennen. De Poolse infrastructuur in Nederland remt de integratie. Het is een extra drempel. Als alle tijd gaat naar de al bekende Poolse kring, blijft er naast werk geen tijd meer over voor integratie. We hebben geen ambitie om een Pools cultureel centrum te worden, wél om Poolse vrouwen te helpen en te activeren bij hun integratieproces.'

Vicieuze cirkel

Met heel verschillende activiteiten probeert POLKA hun integratieproces te verbeteren en te versnellen. Zo zijn er workshops gericht op empowerment om sociaal-emotioneel sterker te worden. Anna Kowalska: 'Veel vrouwen werken onder hun niveau. Ze komen naar Nederland met de gedachte: ik kan daar toch alleen maar fysiek werk doen, maar ze kunnen veel meer.' Omdat hun potenties niet gezien worden, zorgt dat bij velen tot sociaal terugtrekgedrag. Ze kruipen in hun schulp. Voor vrijwilligers zoals Magda, actief binnen het cluster cultuur van POLKA, was het daarom een hele stap om actief te worden. 'Het is een vicieuze cirkel waar de Poolse vrouwen zich in bevinden. Vrouwen komen hierheen met het idee dat ze onder hun niveau moeten gaan werken. Als je dit lang genoeg doet, krijg je vanzelf het gevoel dat je minder waard bent.'

Woord vooraf



Inleiding



Colofon



Belangrijk onderdeel van POLKA zijn de door vrijwilligers georganiseerde gemeenschappelijke activiteiten. Samen naar musea, samen Nederlandse organisaties bezoeken, samen de stad leren kennen, samen je verdiepen in de Nederlandse cultuur en geschiedenis. Elkaar stimuleren om de Nederlandse taal te leren. POLKA is een plek waar onderlinge steun gestalte krijgt, maar waar ook nieuwe vriendschappen ontstaan. Tijdens de coronapandemie hebben veel vrijwilligers van POLKA elkaar en Poolse stadgenoten met praktische hulp geholpen. Belangrijk zijn voorts de bijeenkomsten waar betrouwbare informatie wordt gedeeld, want er circuleert veel gebrekkige informatie in Poolse gemeenschappen over zaken als verzekeringen, de arbeidsmarkt, toeslagen, rechten en plichten op de woningmarkt en officiële registratie bij de gemeente. Dat je bij POLKA veel kunt leren, beaamt vrijwilligerscoördinator Dorota. 'Je leert er altijd iets nieuws. Er komen hier verschillende vrouwen, met verschillende achtergronden, opleidingsniveaus en familie-relaties. Je leert omgaan met allerlei soorten mensen. Ik leer met iedereen praten. Anders denken. Voor mij is dit ook een plek om me te ontwikkelen. Kennis te delen die ik al heb opgedaan. Ik help mensen graag concreet.'

Straaltje geluk

Voor Magda, coördinator van cluster cultuur binnen POLKA, was het centrum een belangrijke stap in haar Nederlandse loopbaan. 'In de gemeenschap van POLKA komt alles voor mij samen. Het begon voor mij als carrièreontwikkeling, maar ik heb er ook goede kennis aan overgehouden. Ik ben betrokken bij de organisatie van de vrouwendag, de kinderdag, de dag van opa en oma en de boekenclub.' Ook voor vrijwilligster Elzbieta betekent POLKA veel. Voor haar is deelnemen aan POLKA naar eigen zeggen een soort therapie'. Ze leert nieuwe mensen kennen en volgde workshops over thema's als psychologie, diëtetiek, huisvesting en hoe om te gaan met geld. Haar therapeute ondersteunde haar vrijwilligerswerk bij POLKA van harte. Voor Elzbieta staat POLKA voor een

positieve wending in haar leven. Elzbieta: 'Als ik denk aan POLKA denk ik aan een straaltje geluk. Verandering. Er begint iets in mijn leven te gebeuren. Ik heb een plek gevonden voor mij. Ik voel me belangrijk. Ik kan iets betekenen voor anderen. Elkaar ondersteunen, meedenken, ideeën delen en luisteren.' Bezoekers beleven POLKA ook als een plek waar ze 'normale mensen' kunnen ontmoeten. Veel vrouwen werken op segmenten van de arbeidsmarkt waar de omgangsvormen en het taalgebruik op de werkvloer ruw, onvriendelijk en vijandig zijn. Bij POLKA is de sfeer totaal anders ('beschaafd'). Een verademing voor hen.

Justyna, sinds kort coördinator cluster zelfontplooiing van POLKA, legt uit dat de kracht van POLKA in de onderlinge steun zit. Ze vertelt over de eerste lastige jaren in Nederland, hoe zij en haar man onder hun kwalificatieniveau hebben moeten werken. Nu hebben ze het beter en heeft zij meer zelfvertrouwen om de taal te spreken en staat ze meer open voor haar omgeving. Ze vindt het belangrijk om andere vrouwen te ontmoeten, maar wijst erop dat het lastig is dat in je eentje te moeten doen. Ze geeft het voorbeeld van het ontmoetingscafé in een Haagse bibliotheek. 'Ik vond het een supergoed initiatief, maar wachtte bijna een jaar om daar naartoe te gaan en in gesprek te gaan met mensen. Voor mij was de barrière groot, dan is het fijn als iemand meegaat die én Pools én Nederland spreekt.' Ze benadrukt de saamhorigheid die ze bij POLKA ervaart. 'Wat ik eigenlijk heb gezegd, is maar een kleine fractie van wat POLKA voor mij heeft betekend. Het gevoel van saamhorigheid, dat je niet alleen bent met je probleem, met je verhaal. Toen ik in Nederland kwam, werd gezegd dat Polen slechts werk konden vinden in de kassen. Bij POLKA hoorde ik dat dat helemaal niet hoeft. POLKA geeft extra kracht aan vrouwen om nieuwe dingen te ondernemen.'

Woord vooraf ►

Inleiding ►

Colofon ►



De balans

Kartrekker nodig

Anna Kowalska benadrukt dat alles begint met het bieden van een gastvrije plek ('Iedereen wordt hier warm ontvangen'). De stichting bestaat nu een kleine 3 jaar en heeft in die jaren haar plaats verworven in de Haagse samenleving. Al vrij snel na de start oogstte ze waardering. In het eerste jaar van haar bestaan kreeg ze de Hans Pronk-prijs voor het meest innovatieve initiatief van het jaar in de wijk Segbroek (november 2018). Kort daarna (maart 2019) ontving POLKA de Haagse Kracht-prijs, die jaarlijks door de lokale tak van de politieke fractie van D66 wordt uitgereikt aan initiatieven die emancipatie en diversiteit in Den Haag bevorderen. Onlangs (juni 2021) bemachtigde ze een derde prijs, de Piet Vink-prijs. Die wordt uitgereikt aan initiatieven die afstanden in de samenleving overbruggen, saamhorigheid vergroten en waarbij vrijwilligers een belangrijke rol spelen. De prijs wordt toegekend door de Vereniging van oud-gemeenteraadsleden van Den Haag.

POLKA heeft haar activiteiten en resultaten met wetenschappelijk onderzoek steeds begeleid. Aan de basis van POLKA lag het rapport *Van bewustwording naar empowerment*, een onderzoek naar de problemen en behoeften van Poolse migranten in Den Haag (2018). In de dynamische migratiestad Den Haag is de integratie van de Poolse gemeenschap al lang een politiek thema. Te voorzien is dat de Poolse gemeenschap het komende decennium eerder zal groeien dan afnemen. Ofwel het vraagstuk van integratie verliest niets van zijn actualiteit de komende jaren. Om dit integratieproces succesvol te laten verlopen, is het inrichten van geëigende wijk- en buurtinfrastructuren belangrijk, aldus de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) in het rapport *Samenleven in verscheidenheid. Beleid voor de migratiesamenleving* (2020). Goede fysieke voorzieningen zijn nodig om nieuwe migranten wegwijs te

maken, te laten inburgeren en het samenleven tussen alle burgers te ondersteunen. Dat is precies wat POLKA voor staat en wat ze met haar activiteiten beoogt. En het bereik van POLKA groeit. Haar webinars trokken tijdens de coronapandemie duizenden bezoekers, terwijl POLKA merkt dat Poolse vrouwen die ook buiten Segbroek wonen, graag naar de bijeenkomsten in wijkcentrum De Regenvalk komen.

POLKA heeft onderzocht in hoeverre ze met haar activiteiten haar doelstellingen bereikt, te weten: (a) het informeren en adviseren van de Poolse vrouwen in Den Haag, (b) het intensiveren van de contacten met de Haagse samenleving, (c) het versterken van de positie van Poolse vrouwen op de arbeidsmarkt, (d) het vergroten van de participatie in de lokale samenleving en (e) het versterken van de financiële onafhankelijkheid.³ De evaluatie maakt duidelijk dat op al deze punten winst is geboekt, maar dat er nog werk aan de winkel is.

Kowalska geeft aan dat er continu wordt gezocht naar manieren om de volgende stappen te zetten. Het lastige is dat POLKA geen beroep kan doen op actieve gepensioneerden waar veel traditionele Nederlandse vrijwilligersorganisaties sterk op leunen. 'De eerste generatie Polen is naar Nederland gekomen om te werken! We hebben een harde kern van 30 gepassioneerde vrijwilligers, maar deze moeten woekeren met hun tijd en hebben ingewikkelde agenda's. Ze hebben een baan, hun man draait nachtdiensten, ze hebben kinderen. POLKA kan niet alleen op vrijwilligers draaien.'

³ Sobczyk-Turek, Anna (2020), *Evaluatierapport Centrum voor Poolse Vrouwen in Segbroek*. Den Haag, november 2020. Stichting POLKA – Centrum voor Poolse Vrouwen.

Woord vooraf ►

Inleiding ►

Colofon ►

POLKA heeft haar taken tot nu toe kunnen vervullen dankzij kortlopende subsidies van de gemeente, soms aangevuld uit andere fondsen, maar ijvert ervoor meer structurele financiering te vinden. Dat zou het mogelijk maken een professionele kracht ('kartrekker') aan te stellen die de activiteiten van de vrijwilligers organisatorisch begeleidt.



Reflectie

Bonding als stap naar integratie

De Poolse vrouwen die POLKA bereikt, doorlopen de klassieke weg naar integratie van migrantengroepen. Ze zoeken eerst houvast en emotionele steun binnen de eigen groep ('bonding') om vandaar verder te integreren in de Nederlandse samenleving. POLKA maakt hen sterk en bezorgt hen ook een gevoel van trots over de eigen Poolse cultuur. Het is de eerste belangrijke stap naar integratie, waarbij POLKA nadrukkelijk de vrouwen helpt en steunt bij het maken van de vervolgstappen ('bridging'). Ook draagt POLKA zorg voor 'linking' (Woolcock 2001)⁴. 'Linking' betreft de vaardigheid om je weg te vinden binnen belangrijke instituties van de overheid zoals wonen, onderwijs en zorg. Het stelt hen in staat instituties te benutten voor het voorzien in eigen behoeften en ambities. POLKA vervult een belangrijke ondersteunende rol bij het aanreiken van 'linking social capital'. In het geval van POLKA gaat de les op die we bij de eerste Wij in de Wijkprojecten formuleerden: streef gedeeld eigenaarschap na. Projecten waarvan bewoners, lokale overheid en maatschappelijke organisaties zich (figuurlijk) eigenaar voelen, hebben de meeste kans van slagen. POLKA is ontstaan vanuit de samenwerking tussen overheid (gemeente/stadsdeel) en een vrijwillige initiatief vanuit de Poolse gemeenschap. De relaties tussen POLKA en de gemeente/het stadsdeel zijn goed.

⁴ Woolcock, M. (2001), *The Place of Social Capital in Understanding Social and Economic Outcome*. Washington: World Bank

Tot slot wijzen we nog op een andere les van de eerder gepubliceerde casusbundels *Wij in de Wijk*: let op de achilleshielen van geld, tijd en continuïteit. Initiatieven als POLKA zijn gebaat bij continuïteit. Integratieprocessen vragen tijd. Er is binnen de Haagse gemeenschap veel waardering voor POLKA, zie de prijzen die ze in de korte tijd van haar bestaan heeft gekregen, maar op meer structurele financiering kan POLKA vooralsnog niet rekenen. Daardoor blijft haar voortbestaan onzeker en is het van jaar tot jaar afwachten in hoeverre aanvragen voor tijdelijke (project) subsidies gehonoreerd worden.

Ook opbouwwerker Joey Hus wijst op het belang van continuïteit. Hij is vooral actief op de pleinen van Segbroek. Hij werkt samen met POLKA, betreft bewoners met een Poolse migratieachtergrond bij buurtactiviteiten, maar wijst erop dat je integratieprocessen niet kan afdwingen en dat er door de gemeente soms te gemakkelijk wordt gesproken over het 'verbinden' van verschillende bevolkingsgroepen in Den Haag. Verbinden vraagt tijd ('Je kunt het niet opleggen'). Neem die tijd en laat bewoners met een Poolse migrantenachtergrond ook zelf aangeven wat ze belangrijk vinden en ambiëren bij het thuisraken in de Haagse samenleving (stad, wijk, buurt). Stichting POLKA biedt hen daarvoor de ruimte.

Woord vooraf



Inleiding



Colofon



Colofon

Auteurs Wij in de Wijk 3:

Mellouki Cadat-Lampe, Jolinde Dermaux, Nicole Doornink,
Radboud Engbersen, Judith Jansen, Jasper van de Kamp, Tamara
Keers, Lone von Meyenfeldt, Lou Repetur, Susan de Vries.

Productie en coördinatie: Judith Jansen en Marc Engberts

Eindredactie: Marc Engberts, Dyonne van Haastert, Joke Martens

Vormgeving: ontwerp bureau Suggestie en Illusie

Downloaden: www.movisie.nl

Overname van informatie uit deze publicatie is toegestaan onder
voorwaarde van de bronvermelding: @ Movisie, kennis en aanpak
van sociale vraagstukken.

November 2021



Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

VSBfonds,
iedereen doet mee

Deze publicatie is tot stand gekomen dankzij financiering van het
ministerie van VWS en VSBfonds.

Woord vooraf



Inleiding



Colofon

